

Winter 2008

De Paddenbroek V.Z.W.
Natuur Educatief Centrum

Paddenbroekstraat 12
1755 Gooik

Tel: 0496.14.76.43
of: 02.532.06.14

Website:
www.paddenbroek.be
E-mail:
info@paddenbroek.be
Reservaties en agenda:
agenda@paddenbroek.be

Werkten mee aan dit tijdschrift:

Katelijne Aelens
Yvan Bardijn
Isabelle Brisaert
Piet Chrispeels
Jozef De Neef
Alwin Loecx
Johnny Van Bavegem
Erwin Vandersteen

Verantwoordelijke uitgever:
Piet Chrispeels,
Paddenbroekstraat 12, 1755 Gooik

Inhoudstafel

Voorwoord	3
Donkergroep: argumentatio pro vita mea.	4
Aankoop van fruitbomen.	7
Herfstfeest op het Neerhof	8
Dag van de Natuur in De Paddenbroek	10
Onze “gevleugelde” vrienden	12
De grote Geest is sterker dan de machine	15
De drijfkracht van de vrijwilliger	17
Agenda.	22
Deelneming	22
Een doordenkertje	22
Tuincursus 2009.	23

Lid worden van onze vereniging “De Paddenbroek” doe je door 10,00 € te storten op rekening 734-0120350-79 met vermelding van naam en adres.

Dit Leader+ project wordt medegefinancierd door
de Europese Unie en het departement
Landbouw en Visserij van de Vlaamse Overheid

Voorwoord

Beste lid,

Het winternummer 2008 valt met enige vertraging in je brievenbus. Zowel professionele als familiale omstandigheden hebben onze ondervoorzitter Johnny Van Bavegem en mijzelf gedurende de laatste weken verhinderd met de uitgave van het tijdschrift bezig te zijn.

Ondertussen blijft de leefmilieuproblematiek in het publieke debat aan de orde. De lage prijs voor fossiele brandstoffen bedreigt het zoeken naar en toepassen van alternatieve energie, wat op termijn nefast voor het hele eco-systeem zal blijken te zijn.

In De Paddenbroek keren wij niet op onze stappen terug: wij verwarmen de leefruimte met droge houtblokken, terwijl het snoeihout gebusseld wordt om er later brood mee te bakken.

In De Paddenbroek als "klimaatshuis" zijn wij vooralsnog tot geen spectaculaire prestaties instaat, maar wij doen wat binnen onze kleine mogelijkheden ligt.

Met een warme groet wensen het Bestuur en ikzelf je, beste lid, een gelukkig en voorspoedig Nieuwjaar 2009 toe!

Piet Chrispeels
Voorzitter

PS: Mag ik nog een oproep doen aan allen die hun lidgeld nog niet betaalden, om dit alsnog te willen doen?

Donkergroep: argumentatio pro vita mea !

Anno 2008 is het al "milieu" wat de klok slaat. De media staan er bol van en ook in de vakliteratuur van diverse disciplines is de leefmilieu-problematiek prominent aanwezig.

Oude thema's als de uitputting van de grondstoffen, het overbevissen van zeeën en oceanen, de water-, lucht-, en bodemvervuiling blijven aan de orde en worden in steeds concretere feiten aan het licht gebracht.

De kernopgave van deze tijd is het opwekken van schone energie, die zo min mogelijk schadelijke neveneffecten heeft in de winning en het verbruik.

Een ander item, die in alle publicaties en debatten doorklinkt, is de zorg om de productie van ons voedsel: het moet gezond zijn en aan een eerlijke prijs verhandeld! Het is meer dan een teken aan de wand dat de milieuproblematiek niet meer weg te branden is uit ons blikveld. Met zijn allen moeten wij er meer dan iets aan doen! Dit gezegd zijnde word ik meer dan eens geconfronteerd met de vraag waarom mij deze problematiek ter harte gaat. Waarom ik mijn schone tijd steek in de verdere uitbouw van het project De Paddenbroek, dat ruim vijf jaar geleden door enkele gelijksgesinden werd opgestart.

Mijn antwoord is duidelijk: al heel lang geleden werd ik in mijn persoonlijk leven met grote tegenstellingen en veranderingen geconfronteerd, die maken dat ik als geprivilegerde getuige de "groene weg" ben opgegaan.

Ik werd in 1942 geboren op De Paddenbroek, die op dat moment een waar paradijs was, omgeven met een reuze-boomgaard vol fruit en vee, en door vruchtbare velden, die in de barre oorlogstijd veel hongerigen moesten spijzen.

Het was een gemengd landbouwbedrijf, waarin vele vormen van leven als het ware organisch met elkaar verbonden waren. Zelfvoorzienend werd er ook voor de handel geproduceerd in een teeltplan, dat stoelde op afwisseling en diversiteit, waardoor een spontane biotoop werd gecreëerd met een positief landschappelijk effect.

Als kleine snaak proefde ik in mei de vroegste kers en kipperde ik in oktober de openbrekende bolsters uit de statige kastanjelaar op de achterweide.

Ik liep mijn basisschool - van 1945 tot 1953 - uit in de Gemeenteschool te St.-Kwintens-Lennik. Letterlijk dan: elke dag te voet over een afstand van 2 km langs een hobbelige kassei zonder stoep. Doorgaand autoverkeer was er bijna niet; wel moesten wij uit de buurt blijven van de vrije trambedding, waarop tijdens de spitsuren om het kwartier een tram passeerde.

De weg naar de school langs weiden en velden was zoveel meer dat een stresserende tocht, waarbij je als voetganger nu elk ogenblik je leven riskeert; het was een lijfelijk en mentaal contact met weer en wind in de gang van de seizoenen, met de dieren op het hof en in de wei, en de vruchten langs haag en heg.

De sfeer in de school met een speelplaats vol waterplassen, maar zonder drinkbaar water, met een kolenkachel en antieke wandkaarten was oergezellig en bovendien aanstekelijk bevorderlijk voor het hele leerproces. De lessen reflecteerden naar wat ons, leergierige bengels, bekend was en verdiepten daarbij onze interesse en ken-

nis. De schizofrenie tussen school en leven, die het huidige onderwijs tekent, was mij totaal onbekend. De school integreerde zich in mijn natuurlijke en maatschappelijke biotoop.

In 1953 trad de eerste breuklijn op in mijn leven.

Mijn vader oordeelde dat ik mijn zesde leerjaar van de basisschool best in een grote school doormaakte om de overstap naar de humaniora te vergemakkelijken; hij schreef mij in op het St.-Jan-Berchmanscollege, in het hart van de stad Brussel. Een grotere tegenstellende verandering kon je je niet indenken!

Nu moest ik 's morgens vroeg een overvolle tram op, verdrukt en geperst tussen rokende hoge heren, om mij dan eindelijk bij de afstap aan het Rouppeplein naar het college te reppen. Door de nauwe poort kwam ik aldaar op een donkere, vieze speelplaats terecht, waar de zon achter de hoge muren verborgen bleef en het uitgeholde bakstenen-plaveisel bij regenweer vol vuile plassen stond. Vanaf de poëties mocht ik zelfs niet meer op de speelplaats blijven, maar werd ik, samen met de laatste jaars afgeleid naar een speelzaal in de kelder.

Zodoende werd ik elke prille morgen reeds tweemaal bij de keel gegrepen; een eerste keer wanneer ik vanuit de open velden met boerkozen en veldovens in de buurt van "Het ijzeren kruis" en "Vogelenzang" - waar nu de Erasmuskliniek staat - de stad indook, en een tweede keer wanneer ik in de stroom van leerlingen de "konijnenpijp" van het college werd ingewrongen.

Pas na 16u kon ik met een volleerd, maar verziekt hoofd buitenpoorts wat vervuilde stadslucht scheppen op weg naar het groene Pajottenland.

Bedenk, beste lezer, dat ik toen in de aanvang van mijn collegejaren een knaapje van 11 jaar was, dat met weinigen van mijn klasgenootjes de milieuproblematiek op zich zag afkomen.

Bij sporadisch bezoek aan Brussel had ik reeds vóór 1953 in de buurt van de Zuid op de kleine binnenring van de stad de grote platanen en eiken geveld zien neerliggen; zij moesten plaats maken voor de ondergrondse Noord-Zuidverbinding.

Anno 1953 mochten de leerlingen zelfs niet op de stoep van het college lopen of onder de brug van de Noord-Zuidverbinding, die daar ter plekke de ondergrond neemt: door het gedaver vielen er zware dek- en voorzetstenen naar beneden.

De stad Brussel zelf had weinig vriendelijke plannen met de hele wijk waarin het college lag: met de Marollen. De kaalslag zou doorgaan! Tot aan de voeten van het college!

Inderdaad, op een morgen ging ik een koekje kopen in het nabije winkeltje; wat ik deed wanneer ik thuis mijn boterhammetjes vergat. De postbode bracht de winkelierster het bericht dat haar huis zou afgebroken worden. De anders zo lieve dame begon te vloeken en te tieren! Zonder koekje heb ik mij uit haar winkeltje gehaast. Haar huis werd afgebroken. Vóór de kale muur, waarop muurvlakken als fresco's van het gewurde leven, werden populieren geplant! Hoe groen de misdaad kan verbergen en verschonen!

Sommige medestudenten, die als internen tijdens de vrije namiddag geregeld op stadsexploitatie trokken, zagen lucieder dan ikzelf de komende tijd als bedreigend op zich afkomen. Getuige hiervan de veelzeggende, en zelfgekozen titel van het

opstel van een klasgenootje: "De dendronfoben". Vertaald: "Zij die geen boom (grieks: dendron) kunnen zien (grieks: fobein(vrezen))".

Voorzeker, ook onze leerkrachten openden onze ogen voor wat er maatschappelijk gaande was. Zo kloegen zij steen en been over de afbraak van het Volkshuis en de vernietiging van de hele site van De Caudenberg, allebei in de buurt gelegen.

Tegelijk stonden zij open voor vernieuwing, getuige het gegeven dat wij in het kader van de les Esthetica gingen kijken naar de eerste wolkenkrabber van Brussel: de P.S.-toren aan De Kruidtuin.

Zij waren ook onze gidsen op de Expo '58, waar alles draaide rond de vooruitgang van wetenschap en techniek. Buiten het leerplan om nodigden zij zelfs vaak sprekers uit, die ons wegwijs maakten in bepaalde aspecten van mens en samenleving, die later als relevant voor de nieuwe tijd bleken te zijn, o.m. de beheersing van de groei van de stad, de mobiliteit, de Berlijnse Muur, de dekolonisatie, enz., enz.

Tenslotte maak ik hier ook melding - om mijn beschouwing over mijn collegetijd af te sluiten - van de jaarlijkse dagtocht, die op onze dagen voor een sportdag of schoolreis zou doorgaan, met een halve school naar het Zoniënwoud, dat toen nog ongerept was en niet doorkruist met wegen. Ik zag er mijn eerste, en in onze conctreien ook mijn laatste hagedis!

Na 1960 studeerde ik aan de hogeschool. Maar dit wordt wellicht eens een ander verhaal.

Terug naar mijn uitgangspunt!

Deze korte verkenning door mijn jeugd zal jou, beste lezer, wel duidelijk maken, dat deze faze in mijn leven, benevens vele andere evenementen in latere perioden, bepalend is voor mijn engagement in de groene beweging tot in deze tijd, tot en met in De Paddenbroek!

Van kindsbeen af leef ik op de grens tussen gescheiden werelden: het volkskind tussen rijken en bourgeois, het 'boerken van den buiten' op school in de grootstad, de banneling uit het paradijselijke Pajottenland op de dool in Brussel ...

Al deze ervaringen hebben van mij al lange jaren terug - vóór Agalev, "Groen", Natuurpunt, De Paddenbroek V.Z.W. - een "groene" gemaakt, die je gerust een "donkergroene" mag noemen.

Het project "De Paddenbroek" is het voorlopig eindpunt van een lijn, die je door heel mijn leven kunt trekken: de emanatie van "ervaringen en dromen", die uitloopt op een visioen voor de toekomst omtrent een concreet samengaan van mens en natuur over generaties en standen heen! Als mens krijg je daartoe in je leven maar één keer de kans!

Aankoop van fruitbomen

In de volgende lijst noteren wij de variëteiten, die in meerdere exemplaren reeds vanaf november beschikbaar waren. Een kleine honderd boompjes gingen bij vorige bestellingen van de hand. Je kan nu nog een bestelling plaatsen (via GSM 0477.80.62.26 of 02.532.06.14).

Op zaterdag 21 februari 2009 kun je deze bestelling afhalen op De Paddenbroek, van 13u30 tot 15u. Uitverkocht zijn Radoux, Sterappel, Jefkens peer, Comtesse de Paris.

Appelen: Keuleman, Jacques Lebel, La paix, Rode Golden, Elstar, Winston, Godivert, Kaiser Wihelm, Cwastresse double, Reinette de France, Gloster, Grenadier, Belle de Boscoop, Nashi Kosui, Reinette Descardre, Karmijn de Sonnaville, Winterrambour, Winterbanana, Grijeze Reinette, Treseke Meyers, Reinette de Chênée

Peren: Amandelpeer, Durondeau, Dubbele Flip, Doyenne de Comice, Calebasse à la Reine, Beurré Hardy, Précosse de Trévoux, Winterkeizerin, Triomphe de Vienne, Saint Rémy

Pruimen en kersen: diverse variëteiten zijn in een klein aantal beschikbaar.

Herfstfeest op het Neerhof

Op zondag 12 oktober was het herfstfeest op het Neerhof te Dilbeek. Een goede reden om als bestuur van onze vereniging ter plekke ons licht op te steken bij de jaarlijkse volkstoeleop, waar een ruim verspreide faam van uitgaat.

Na een kleine zoektocht - het Neerhof ligt, hoe onwaarschijnlijk ook, helemaal ingepakt in dichtgebouwde wijken - kwamen wij op een grote vierkantshoeve terecht, waar de binnenkoer stampens vol zat en stond met volk. Er was bijna geen doorkomen aan.

Aan een netwerk van tafeltjes werd lustig geconsumeerd: mattetaarten, bier, ijsroom, frieten, appelsap, ... Producten, die ter plekke werden bereid. Alles op zijn Vlaams, op zijn Breugels, op de plek waar onze grote schilder ongetwijfeld zijn schildersezels heeft neergezet. In de schuur en de stallingen kon men de hokken en ligbedden van het vee bekijken, alsook het landbouwalaam, dat bij het bewerken van de uitgestrekte omliggende velden wordt ingezet.

Een bijzondere attractie was het spel op de gestapelde balen stro in de schuur, waarbij een initiatie in "bergbeklimmen" werd gesimuleerd met opgehangen touwen waaraan lussen en haken ... Verder waren handige snaken o.l.v. een schrijnwerker doende een konijnenhok in elkaar aan het timmeren met aangespannen "kotjesdraad" en afsluitdeksel. Bijzonder attractief was ook het wassen en persen van de appeloogst tot appelsap dat ter plaatse met emmers werd verschonken.

Aan het ovegebouw op kleine afstand van de buitenmuur van het woonhuis trachtten enkele aspirant-bakkers een glimp op te vangen van het oplaaiend ovenvuur, in wiens schijnsel bedrijvige schimmen bezig waren de rijzende deeg in gelijke broodbollen te verdelen.

Bij nader toezien is het ons duidelijk geworden dat wij op De Paddenbroek zeker op termijn evenveel kansen tot plattelandsbeleving kunnen waarmaken als in het Neerhof, op voorwaarde dat ons de tijd en de middelen worden gegund.

De weg is nog lang, maar in kleine stappen gaan wij vooruit!

Dag van de Natuur in De Paddenbroek

In het kader van de "November Cultuurmaand" organiseerde Natuurpunt samen met V.T.B.-V.A.B. op 14 november ll. de Dag van de Natuur in De Paddenbroek. Dit evenement startte met een wandeling vanuit het dorpsplein van Kester over de Kesterheide en door het Lombergbos naar De Paddenbroek.

Tussen 14u en 17u werden een 70-tal wandelaars en bezoekers er vergast op warme pompoensoep met belegde boterhammen, alsook op fruitsap en chips uit de Wereldwinkel aan de democratische prijs van 1 €

Het bestuur van onze vereniging voorzag voor de gelegenheid in een uitgebreide rondleiding om aan de nieuwkomers het opzet van ons centrum de visu toe te lichten.

Een bijzondere attractie was andermaal het broodbakken, van het stoken van de oven tot het mengen van de bloem, het kneden van het deeg en het bakken zelf. Heel de baktijd door betraden nieuwsgierige bezoekers de oven om de activiteit van het bakken gade te slaan.

De bakkers Fred, Hugo en Rolf hadden niet alleen hun handen vol, zij moesten ook de hele tijd door vragen beantwoorden waaruit bleek hoever het "algemeen weten" over de "dingen des levens" is weggedeemsterd.

Ondertussen was het J.N.M. onder impuls van Lieven, Hannes, Kim, Sanne, Sien en anderen, wier naam mij ontsnapt, druk bezig de leeggelopen kleine poel met

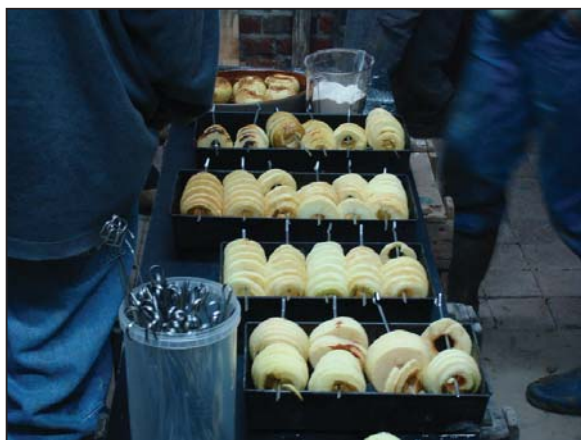

spaden en harken, rieken en kruiwagens van graszoden te zuiveren met het plan in het achterhoofd bij droog weer een rubberen folie aan te brengen, die bedekt met een laagje klei moet beletten dat de pool lekt.

Bij het komen en gaan van al dat volk zat Pieter Breynaert, lid van onze vereniging en directeur van de Gooikse Basisschool, rustig in een hoekje met twijgen een mand aan het vlechten, daarbij geassisteerd door zoon lief, die de knepen van vak al aardig in de vingers heeft.

Op deze dag is gebleken, beste lezer, dat De Paddenbroek met cultuur bezig is o.m. in de promotie van het hoogstamfruit, het herstel van het landschap als biotoop en het aanleren van de aloude overlevingstechniek als het bakken van het brood. "Cultuur" is primordiaal met de grond verbonden, want afgeleid van het latijnse woord colere, wat "bebouwen", "kweken" betekent.

Onze “gevleugelde” vrienden

Nu de winter ons land heeft veroverd is er voor de imker en zijn bijenvolken even een periode van rust aangebroken. Dit biedt ons de mogelijkheid om eens aan andere "gevleugelde" vrienden te denken die hier op Paddenbroek de kans krijgen om zich thuis te voelen in hun eigen nestje.

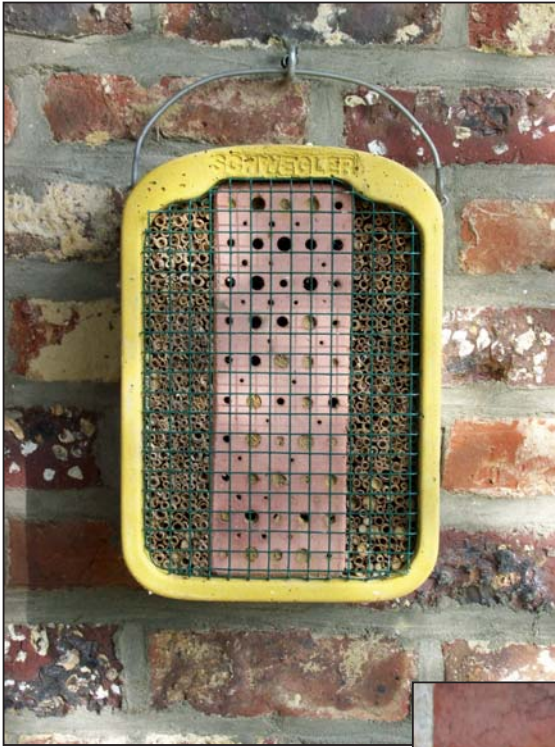
Op het domein van het natuureducatief centrum De Paddenbroek vinden wij verschillende nestkastjes voor zowel vogels als insecten. Met deze nestkasten geven we hen een kans om te leven, overleven en zich voort te planten. Voor de insecten creëerden we op eenvoudige wijze meerdere schuilplaatsen.

Zo is er de insectenmuur, die deze winter aan een opknapbeurt toe is. De insectenmuur -of wand is opgebouwd uit doorgezaagde boomstammetjes waarin we gaatjes boren van ongeveer 8 cm diepte met liefst verschillende diameters. De solitaire bijen en hommels die hierin leven zorgen samen met de bijen voor de bestuiving van planten, kruiden en fruitbomen. Ook de minder gegeerde gaasvliegen en sluipwespen maken hier gretig gebruik van. Deze nochtans nuttige en boeiende insecten voeden zich met bladluizen, spint en kleine rupsjes.

Aan het bijenpaviljoen hangt een klein model van een insectenmuur, namelijk een insectenblok gemaakt in combinatie met riet. Deze is ook gemakkelijk zelf te construeren.

Verder hangt op het binnenpleintje een insectenbakje met glazen nesttubes, wat zeer geschikt is om wilde bijen of metselbijen aan te trekken. Dit insectenbakje bevestigt men best tegen een zonnige muur. De tubes laten ons toe waar te nemen hoe deze kleine insecten leven. Ze leggen één eitje achteraan in de tube, voorzien het van stuifmeel en nectar en metselen het vervolgens dicht. Dit herhalen ze meermaals in de tube.

De natuur zit ook heel doordacht in elkaar. Zo leggen deze bijen per tube 3-4 eitjes waar vrouwelijke bijen uitkomen en uit het laatste eitje dat ze in de

tube leggen komt altijd een mannelijke bij. In de insectenwereld zijn de vrouwtjes belangrijker dan de mannetjes. De kans dat het laatste eitje/larfe door vorst de winter niet doorkomt, is heel groot. Aangezien het om een mannelijke bij gaat, is dat geen grote ramp.

Het leuke aan dit insectenbakje is dat je de evolutie kan volgen, zonder ze te storen.

Zo zie je maar dat je op een simpele manier en met weinig ruimte leven kan brengen in jouw tuin. Al deze kleine gevleugelde beestjes zijn daarenboven nog zeer nuttig voor elkaar en voor

de tuin. Door de grote verscheidenheid van insecten in de tuin zijn zij onmisbaar voor de natuurlijke kringloop. Ze verwijderen zwakkere of afgestorven exemplaren van planten, eten andere schadelijke soortgenoten, zorgen voor een vruchtbare grond en zijn zelf ook voedsel voor grotere dieren.

Dit zijn maar een paar ideeën van hoe u de tuin aantrekkelijk kan maken voor deze interessante beestjes. Tevens een leuke en speelse manier om u en uw kinderen kennis te laten maken met het leven in en rond je tuin. Op foto nog een voorbeeld van een insectenhotel of insectenhuis zoals we hopen in de toekomst er nog één te bouwen op ons domein De Paddenbroek.

De grote Geest is sterker dan de machine (vervolg)

Volgens Tuiavii uit Tiavea op Samoa (zie Herfst 2008, p. 8 env.) is de blanke de mening toegedaan dat hij door de ontwikkeling van de techniek de hele werkelijkheid naar zijn hand kan zetten. De eilandbewoners vergapen zich op deze aanpak.

Tuiavii relativeert evenwel de blanke successen. Zijn analyse schokt ons omdat wij op zovele vlakken van het leven profiteren van de vooruitgang. Nochtans zit er een grond van waarheid in zijn betoog. Want bv. op het vlak van de mobiliteit kunnen wij niet naast een aantal feiten kijken: de verkeersdoden, de files, het fijn stof, de versnippering van het landschap, de verloedering van de stad, enz ...

De volledige tekst tref je in De Papalagi, 1980, Uitgeverij Heureka, Weesp, p. 59-63.

En geloof mij, de eerezucht van de blanke is groot om telkens nieuwe en sterkere wonderen te volbrengen, en duizenden zitten 's nachts ijverig op en denken na over hoe zij God een overwinning kunnen afdwingen. Want dat is het: de Papalagi wedijvert met God. Hij zou de grote Geest willen verslaan en zijn krachten voor zichzelf willen nemen. Maar nog altijd is God groter en machtiger dan de grootste Papalagi en zijn machine, en nog altijd bepaalt hij, wie van ons en wanneer wij sterven moeten. Nog dienen de zon, het water en vuur in de eerste plaats God. En nog nooit heeft een blanke het opkomen van de maan of de richting van de wind naar zijn wil bepaald.

Zolang dit zo is, betekenen die wonderen maar weinig. En zwak is degene onder ons, geliefde broeders, die zich laat verblinden door de wonderen van de Papalagi, die de blanke aanbidt terwille van zijn werken, en zichzelf arm en onwaardig noemt, omdat zijn hand en zijn geest niet hetzelfde vermogen. Want hoezeer alle wonderen en bekwaamheden van de Papalagi onze ogen ook kunnen verbazen - in het stralendste zonlicht bezien, betekenen ze niet veel meer dan het snijden van een knots of het vlechten van een mat, en al het doen is als het spelen van een kind in het zand. Want er is niets dat de blanke heeft gemaakt dat ook maar in de verste verte vergeleken kan worden met de wonderen van de grote Geest.

Heerlijk en geweldig en prachtig versierd zijn de hutten der hoge alii, die paleizen worden genoemd, en schoner nog de hoge hutten, die God ter ere worden opgericht, die vaak hoger zijn dan de top van de Tofua (een hoge berg op Upolu). En toch - grof en ruw en zonder het warme levensbloed is dit alles vergeleken met een hibiscustruik met zijn vlamme rode bloesem, met de kruin van een palm of met het van kleuren en vormen dronken koraalwoud. Nog nooit spon de Papalagi een lendendoek zo fijn als God in elke spin spint en niet één machine is zo fijn en zo vernuftig als de kleine zandmier, die in onze hutten leeft.

De blanke vliegt naar de wolken als een vogel, zei ik u. Maar toch vliegt de grote zeemeeuw hoger en sneller dan de mens en bij alle stormen, en de vleugels komen

uit hun lichaam, terwijl de vleugels van de Papalagi slechts namaak zijn en gemakkelijk kunnen breken en afvallen.

Zo hebben al zijn wonderen toch een verborgen zwakke plek, en er bestaat geen machine die geen bewakers en geen aandrijvers nodig heeft. En alle dragen een verborgen vloek in hun binnenste. Want hoewel de sterke hand van de machine alles maakt, vreet ze bij haar arbeid ook de liefde weg, die elk ding dat onze eigen handen gemaakt hebben in zich bergt. Wat geef ik om een kano en een knots die een machine heeft gesneden, een bloedloos, koud wezen dat niet van haar arbeid kan spreken, niet glimlacht als ze gereed is, en haar werk niet naar de moeder of de vader kan brengen opdat ook zij zich verheugen. Hoe zou ik mijn tanoa kunnen liefhebben, zoals ik haar liefheb, wanneer een machine haar ieder ogenblik zonder mijn toedoen voor mij zou kunnen maken? - Dat is de grote vloek van de machine, dat de Papalagi niets meer liefheeft, omdat zij alles dadelijk weer nieuw voor hem kan maken. Hij moet haar met zijn eigen hart voeden om haar liefdeloze wonderen te ontvangen.

De grote Geest wil zelf de krachten van de hemel en de aarde hun bestemming geven en ze naar zijn goeddunken verdelen. Geen mens heeft daartoe het recht. Niet straffeloos probeert de blanke zichzelf tot vis en vogel, tot paard en worm te maken. En zijn gewin is veel kleiner dan hij zichzelf durft bekennen. Als ik door een dorp rijd, kom ik wel snel vooruit, maar als ik loop, zie ik meer en roepen vrienden mij binnen in hun hutten. Snel zijn doel bereiken is zelden werkelijk een voordeel. De Papalagi wil altijd snel naar het doel. De meeste van zijn machines dienen alleen als middel om snel bij het doel te komen. Is hij bij het doel, dan roept hem dadelijk een nieuw. Zo jaagt de Papalagi rusteloos door zijn leven, verleert steeds meer het lopen en wandelen en het vreugdevolle zich bewegen naar het doel dat op ons afkomt, dat wij niet zoeken.

Daarom zeg ik u: de machine is een aardig stuk speelgoed van de grote blanke kinderen, en al haar kunsten moeten ons niet bang maken. De Papalagi heeft nog geen machine gebouwd die hem voor de dood bewaart. Hij heeft nog niets gedaan of gemaakt, dat groter is dan wat God ieder uur doet en maakt. Alle machines en andere kunsten en toverijen hebben nog geen mensenleven verlengd, hebben hem ook niet vrolijker en gelukkiger gemaakt. Laten wij ons daarom houden aan de wonderbare machines en de hoge kunsten van God en laten we de blanke verachten als hij voor God speelt.

De drijfkracht van de vrijwilliger

Velen van jullie, beste lezers, zijn in zovele verbanden actief, professioneel en als vrijwilliger. Bedrijven en diensten functioneren met een vast personeelsbestand, dat bij verloning valt onder het criterium van het rendement.

De Paddenbroek heeft het in 2008 helemaal moeten doen zonder enige betaalde professionele hulp. Alle manuren zijn door vrijwilligers gepresteerd.

In eerste instantie werd de werking in de maandelijkse bestuursvergadering gepland en opgevolgd, zodat stapsgewijs met de nodige bijstelling een mooi programma werd afgewerkt. Een keure van vrijwilligers heeft hierbij de planning van het bestuur kracht bijgezet. De Paddenbroek komt zo op kruissnelheid, waarbij een vaste werkkraft, die wij beogen aan te werven, met volle kracht van start kan gaan.

Een blik op de werkgebieden ontwaart die vele vrijwilligers, die vaak ongezien en ongeweten met grote gedrevenheid hun deel in het werk hebben opgenomen.

Bij het overzicht van de werken in 2008 zet ik hier graag hun bijdrage in de verf.

1. De aanleg van de laagstamboomgaard

In januari reeds begon de ploeg van De Ketelberg o.l.v. Guido Verckens en Jean-Marc De Muylder het terrein op te meten.

De 500 plantpunten werden op suggestie van Yves Hendrickx van de Tuinbouwschool van Roosdaal door Michel De Bot met een mechanische boor uitgewerkt.

Nadat de boompjes uit Limburg en Duitsland o.m. door Guido Piessens werden aangevoerd, werden zij in een langlopende campagne door de medewerkers van De Ketelberg en Ter Linde o.l.v. Jean-Marc De Muylder en mijzelf aangeplant, waarbij Yves Hendrickx enkele tonnen compost uit de Tuinbouwschool van Roosdaal aanvoerde, die met de uitgeboorde grond werd gemengd.

Alle boompjes werden ook met een netje omgeven tegen de vraat van ongedierte. Bovendien werden ze, eens aangeplant, met een laagje paardenmest, dat Veerle Goedertier

uit haar stallingen liet aanbrengen, afgedekt. Zo was de aanplanting van de laagstamboomgaard rond. De weersomstandigheden zaten deze zomer goed, zodat op één na alle boompjes wortel schoten en zich met jong groen de lucht introkken. Mijn broer Wilfried Chrispeels zette tenslotte de kroon op het werk: het hele maai-seizoen door heeft hij de nieuw aangeplante boomgaard, alsook de wijker-blijverboomgaard in een wekelijkse maaibeurt met de weidebloter netjes kort geschoren gehouden.

2. De moestuin

Een bijzondere uitdaging bestond er in dit jaar de moestuin tot nieuw leven te wekken. Het is wat zoeken geweest om de percelen, die na bemesting met spa en frees werden klaargelegd, in een doordacht plan te beplanten. Onze penningmeester Jozef De Neef, samen met Josée, zijn echtgenote en Marie-Louise, zijn zus, lieten hierbij voluit hun ervaring betreffende concept en uitvoering meespelen.

Op de Open Deur Dag van april kregen de kolen, de tomaten, de lampionplantjes, enz - een gift van de Tuinbouwschool van Roosdaal - een vaste stek met het vooruitzicht op de verdere groei.

Het hele seizoen door werden er groenten ingezaaid en uitgeplant: sla, worteltjes, paprica, porei, kool (groene, witte, rode), broccoli, enz ...

Bij de zaaibeurten en het wieden stak ook Yvan Bardijn een handje toe. Lege percelen werden door René Ermens gereserveerd voor rode biet, bloemkool, rode spruitjes, pompoen, enz ...

Het resultaat mocht gezien worden: het hele seizoen verschaftte de moestuin ingrediënten voor allerlei bereidingen in de keuken, van lekkere aarbeien tot knolselder

en pompoenen voor de soep. Dezelfde zaaiers en planters hebben constant met wieden en harken het onkruid moeten bedwingen, daarbij flink geholpen door de Ketelbergers o.l.v. Jo en Griet. Zo werd de moestuin het label van "Open Tuin" waard, waarbij de bezoekers allerlei ideeën voor hun eigen tuin konden opdoen.

3. De boomkwekerij

De bakermat van alle aanplantingen op het domein verdiende wel een bijzondere zorg. Het onkruid-vrijhouden gebeurde door onze vaste krachten van De Ketelberg, die ook het snoeihout opruimden dat René Ermens in een krachtige vaart had weggesnoeid. Ook het weggezaagd hout bij het enten door René, door Jozef Evens en Paul Michiels werd uit de rijen gedragen en buitenboords op een grote stapel gedeponneerd. Genoeg werk om de hakselaar van de Gemeente Gooik er op los te laten.

In de loop van de lente en de zomer werd de grond luchtig door de grote frees bewerkt, waarmee Guido Verckens door de rijen manoeuvreerde.

4. Bieten en aardappelen

De vrijliggende grond tussen moestuin en boomkwekerij werd, verrijkt met mest en compost, omgeploegd door Filip en Jean Peetermans, en daarna gefreesd door Wilfried Chrispeels. De pootaardappelen werden dan machinaal geplant door Ferdinand De Smet, in één beweging met de bieten, die bij assistentie van Guido Verckens door August De Smet werden ingezaaid.

Het op-maat-zetten van de bieten gebeurde o.m. met de occasionele hulp van Josée Geeroms, terwijl het wieden de hele tijd door de zorg bleef van de Ketelbergers. Het rooien van de aardappelen zelf werd op twee halve dagen door Michel Pasteleurs, Guido Verckens en Georgette Chrispeels afgerond.

De campagne van het rooien van de bieten (het uitplukken, afsteken en laden) is op aanwijzing van Guido Verckens, integraal het werk geweest van de Ketelbergers. Een 8 ton bieten werden also afgevoerd.

5. De broodoven

Een hele ploeg heeft aan de inrichting van de broodoven meegeholpen: de vloer, de zoldering, de muurwanden, het meubilair, enz. werden in de kortste keren opgekalefaterd.

Bij diverse gelegenheden, zoals reeds vaak vermeld, kregen onze gelegenhedsbakkers Fred Timmermans, Hugo O en Rolf Van Haver zo de kans om hun bakkerstalent bot te vieren. Het is bijna ongelooflijk dat wij erin geslaagd zijn het aftands ovengebouw weer nieuw leven in te blazen.

6. Het pad

Bij de opruiming van de hoop kasseistenen reserveerde Guido Verckens, kasseier-van-beroep, de beste plaveien voor het wegepad naar het bijenpaviljoen. Andermaal staken de Ketelbergers de pluim van de afwerking op hun hoed.

Naast het werk op het terrein was er de hele administratieve omkadering door het Bestuur van onze vereniging:

- de maandelijkse bestuursvergadering,
- de voorbereiding van de projecten, ingediend bij het Ministerie van Leefmilieu en Pajottenland+,
- de contacten en werkvergaderingen met diverse instanties,
- het bijhouden van de agenda, de website,
- de verslagen en rapporten,
- de boekhouding, vakkundig opgenomen door Julienne Lemaire,
- het tijdschrift (het neerpennen van teksten, het inbrengen van beeldmateriaal o.m. de digitale foto's van Steven Tielemans, onze huisfotograaf),
- enz...

Voor tal van opgaven moest het advies van deskundigen worden ingewonnen, o.m. van Erwin Van Der Steen en Katelijne Aelens en anderen, die liever op de achtergrond een duwtje in de rug willen geven.

Voor zeer veel logistieke steun stond Isabelle Brisaert klaar, o.m. bij het emailverkeer van onze vereniging en de publicatie van het tijdschrift.

De drijfkracht van de vrijwilliger!

Wie niet dagdagelijks zijn tent in De Paddenbroek opslaat is zich niet bewust van het vele werk dat er ter plaatse wordt verricht.

Zoals jullie zelf wellicht kunnen inschatten, beste lezers, wordt het enthousiasme van zovele vrijwilligers naargelang van de persoon door meerdere motieven geschaagd. Eén motief lijkt mij gemeenschappelijk: het geloof in de kansen van De Paddenbroek!

Bij de vele medewerkers leeft het besef dat zij aan een uniek project meewerken, dat nu al de toekomst in zich draagt.

Het is mij als voorzitter dan ook een aangename plicht bij dit overzicht van het werkjaar de vele met naam genoemden te bedanken voor hun inzet, waarvan het resultaat zich aldoor laat opmerken voor al wie evenwel zijn ogen niet sluit.

Hopelijk komen de beleidslieden op het vlak van Leefmilieu ook onder de indruk van de groei van ons project en worden zij ertoe bewogen om op een meer substantiële wijze te steunen.

Agenda

Enkele stapstenen door het jaarprogramma 2009 die je tot nadere berichtgeving moet in de gaten houden.

Cursus "Ecologisch tuinieren"

op 12 februari en 13 maart 2009

in De Paddenbroek, vanaf 19u30.

Inleider: Herman De Waele uit Geraardsbergen.

Organisatie: de Landelijke Gilde van Gooik.

Opendeurdag en geboortebloomaktie,

eind april, begin mei

op De Paddenbroek, vanaf 14u.

Ledendag

op zondag 30 augustus 2009

op De Paddenbroek, vanaf 14u.

Diverse activiteiten

van Natuurpunt, Derde Wereldbeweging (Wereldbollen), de Landelijke Gilde van Gooik (o.m. sneukeltocht), wandelclubs, ...

N.B. Bij aanwerving van een vaste medewerker, dit in het vooruitzicht wordt gesteld, zal het activiteitenaanbod gevoelig toenemen.

Een reden te meer om langs alle wegen in het oog te houden wat er in De Paddenbroek verder te beleven valt.

Deelneming

Op 29 november ll. overleed na een lange ziekte Cyriel Van Bavegem, de vader van Johnny Van Bavegem, onze ondervoorzitter.

Het Bestuur biedt aan Johnny en zijn familie zijn innige deelneming aan.

Een doordenkertje

"De mensheid kan niet doorgaan met de roofbouw en de uitbuiting tot eigen voordeel. Ze moet binnengaan in een verbondsverhouding tussen mens en natuur, in een partnerschap. Dat is voor alles een zaak van ethiek. De morele dimensie van het probleem gaat vooraf aan de politieke, de economische en de financiële ingrepen. En aan zo een nieuwe moraal is nog veel werk, ook onder christenen."

Aldus Kardinaal G. Danneels in zijn Kerstbrochure "De mens in zijn tuin", p. 45.

TUINCURSUS 2009 “Zonder is gezonder” Een eettuin in je siertuin.

De wintermaanden zijn er terug met de lange avonden, de ideale tijd dus om wat bij te leren. Daarom organiseert de landelijke gilde Gooik opnieuw een tuincursus. Meer natuur in je tuin, zelf biogroenten kweken in of naast je siertuin. Wie kan daar nee tegen zeggen?

Tijdens deze 2 lessen kom je alles te weten over hoe je dit best aanpakt.

- We leren tuinieren met de natuur als een verrijkende, fascinerende bezigheid.
- We ontdoen ons van scheikundige chemicaliën.
- We leren omgaan met onkruiden en insecten.
- We recupereren alle organisch afval uit de tuin en de keuken en zorgen voor een duurzame, natuurlijke bodemvruchtbaarheid.
- We leren ziekten en plagen liever voorkomen dan genezen.

De voordrachten worden gegeven in presentatievorm, boordevol foto's, animaties en zelfs filmpjes.

Deze cursus gaat door op donderdag 12 februari 2009 en op donderdag 12 maart 2009 telkens om 19u30.

Praktische informatie:

Waar: Centrum “De Paddenbroek”.
Paddenbroekstraat 12
1755 Gooik

Lesgever: Herman De Waele

Deelnameprijs: * Leden van de Landelijke Gilden: € 3,00
* Niet Leden: € 5,00

Inschrijven: **Vóór vrijdag 6 februari 2009 bij:**

- * Dedobbeleer Christian (02/532.25.81 of 0497.97.38.70)
- * Van Schepdael Hilde (054/56.66.55 of 0496.34.29.74)
- * of door overschrijving op rekeningnr. 734-1220158-04

Hartelijk welkom.

België - Belgique
P.B.
1755 Gooik
BC 10460

Dit Leader+ project wordt medegefinancierd door
de Europese Unie en het departement
Landbouw en Visserij van de Vlaamse Overheid

